

jo, at ellers er det ikke profitabelt nok for dansk erhvervsliv at investere.

Jeg studser over, at hr. Jørgen Estrup snakker om, at det vil øge stabiliseringen. Jeg synes, at med hensyn til stabiliseringen må man sige, at det er så som så. Vi har ikke noget imod, at der sker en økonomisk investering i Østlandene, men vi vil sikkert være ret uenige med mange af partierne i Folketinget om, hvad det er, der bør investeres i.

Stabiliteten er så som så, må man sige, hvis man ser på udviklingen i Rusland og andre SNG-lande. Her er det min opfattelse, at den vestlige markedsmodel netop har spillet fallit og årsaget store sociale og økonomiske problemer for befolkningen. En lignende proces ønsker vi ikke at medvirke til, så vi støtter ikke forslaget.

Thorkild B. Fransgaard (FP):

Dette lovforslag handler om en udvidelse af garantirammen fra 2 mia. kr. til 3½ mia. kr. med hensyn til erhvervslivets investeringer i Østlandene.

Fremskridtspartiet ser med skepsis på at udvide rammen og vil tage endelig stilling ved andenbehandlingen, for forholdene er jo meget usikre i nogle af Østlandene i øjeblikket og især i Rusland.

Nu er der jo ikke tale om, at det er en eksportgaranti, vi har til diskussion i dag. Der er udelukkende tale om en garanti for de virksomheder, der investerer i Østlandene, men vi kunne godt tænke os, at de to ting på en eller anden måde kunne kombineres. Jeg ved godt, at så er det et helt andet område, der kommer ind i billedet, og det kan vi jo ikke få indbygget i lovforslaget her. Men vi ser med skepsis på det og tager endelig stilling ved anden behandling.

Ole M. Nielsen (KRF):

Også her må jeg erstatte partiets ordfører, og det er et område, hvor jeg meget gerne gør det, fordi jeg synes, det er en utrolig vigtig sag.

Kristeligt Folkeparti vil støtte denne garanti for private investeringer i Østeuropa; men det er jo lidt sjovt, at det er en garanti mod tab af politiske årsager. Netop investeringer i det private erhvervsliv er jo den allerbedste garanti mod politisk ustabilitet og for udvikling af demokratiske samfundsmæssige forhold.

Men trods alt har jeg en lille smule forståelse for fru Jette Gottliebs synspunkt, for vi må nok

konstatere, at det har jo ikke kun været lykken for de østeuropæiske lande at få markedsøkonomi. De har nemlig kun fået markedsøkonomien, men de har ikke fået alle de gode hindringer for markedsøkonomiens værste udfoldelser, som vi har været så dygtige til at udvælge, specielt i Danmark og de øvrige vesteuropæiske lande. Netop det tror jeg er bedst, hvis de skal have en god økonomisk udvikling.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg takker for bred tilslutning til forslaget, men jeg var lige ved ikke at tro mine egne øren, da jeg hørte, hvordan vildfarende ideologer til højre og venstre kunne misforstå forslaget og se skjulte farer deri.

Jeg må gøre opmærksom på over for fru Jette Gottlieb, at investeringer ikke er en fjende, men en forudsætning for at udvikle de økonomiske og sociale forhold for befolkningerne i Østeuropa, og derfor står jeg helt uforstående over for den ideologisk betingede modstand mod dette forslag.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Grete Schødt):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 3:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af De Forenede Nationers traktat om et altomfattende forbud mod atomprøvsprængninger.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 8/10 98).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

René Skau Johansen (S):

Danmarks holdning til atomvåben og atomprøvesprængninger har længe ligget fast, og det er nok heller ikke nogen overraskelse, at vi i Socialdemokratiet derfor giver helhjertet tilslutning til dette beslutningsforslag. Traktaten, som vi derved ratificerer, forbyder sprængning af atomvåben og andre nukleare våben, ligesom den forpligter landene til at afstå fra at medvirke til gennemførelsen af sprængninger, og Socialdemokratiet opfatter det som en selvfølge, at Danmark som medlem af FN er med i kredsen af lande, som tager klart afstand fra brugen og afprøvningen af ny teknologi inden for dødbringende og altødelæggende atomvåben.

Traktaten er et foreløbigt højdepunkt for et forslag, som har været 40 år undervejs. Processen har været lang og er ikke blevet gjort nemmere af, at forskellige stormagter har været modstandere af et globalt forbud, så selv om den kolde krig er lagt bag os, er problematikken med atomprøvesprængning desværre stadig relevant i dag. Vi husker alle den regionale konflikt mellem Indien og Pakistan, hvor prøvesprængninger igen blev trukket op af hatten som et udenrigs- og indenrigspolitisk skræmmemiddel, men nu ser det heldigvis ud til at være slut med prøvesprængninger, når alle har ratificeret denne traktat.

Der har været utallige forsøg med a-våben, og derfor er vi glade for den rolle, FN har indtaget i dag. Vi står nu med en retligt bindende traktat, der skal sikre, at FN følger op på implementeringen af traktatens bestemmelser, og det er godt, at FN nu bliver en særdeles brugbar organisation i indsatsen mod atomvåben. Det er også positivt, at der er kontrolmekanismer indbygget i traktaten, som skal sikre, at forbudet overholdes. Disse kontrolmekanismer er et vigtigt element, for virker de efter deres hensigt, giver verdensorganisationen et klart signal om, at den ikke tolererer overtrædelser af nogen art.

Med den indgåede traktat kan vi nu for alvor håbe på et reelt forbud, som alle betydelige stater ved ratifikationen retligt forpligter sig til at overholde. Traktaten er et stort skridt i den rigtige retning mod afspænding og fred mellem alle stater. Der er god grund til at sige tillykke til kredsen af stater, som har opnået enighed om dette for freden og menneskeheden så centrale spørgsmål, og vi siger derfor stort ja til beslutningsforslaget.

Jens Hald Madsen (V):

Sådan som jeg husker historien, har vi selvfølgelig ikke her i Danmark haft atomvåben og dermed heller ikke atomsprængninger; men vi har måttet acceptere, at på grund af den kolde krig og våbenbalancen har man haft atomvåben, og derfor er det vel en naturlig udvikling, når man er i gang med afviklingen af den kolde krig, at man heldigvis kan komme af med de her atomprøvesprængninger.

Men som det blev nævnt tidligere, er spørgsmålet blevet utrolig aktuelt, når vi f.eks. ser prøvesprængninger i Indien og Pakistan, og for mig at se er det udtryk for, at nu er der kommet en ny generation af lande, som ønsker at være atommagter, og det er meget foruroligende. Man kan vel med rette sætte spørgsmålstejn ved, om denne nye generation af atommagter virkelig udviser den økonomiske og politiske stabilitet, vi kunne håbe på; det har jeg mine tvivl om.

Man kan vel også sige, at der er opstået nogle nye grupperinger, som ønsker at anvende atomvåben, men ikke er knyttet til et bestemt land. Her tænker jeg på fanatiske grupper, som ud fra politiske, etniske eller religiøse grunde ønsker at være i besiddelse af atomvåben, og derfor er det en vigtig del af arbejdet at sørge for, at en udvikling af den art bliver stoppet.

Men det, som jeg måske synes er det vigtigste, er det miljømæssige aspekt – bedømt ud fra mine erfaringer, da jeg var i Murmansk for 7-8 uger siden og så den vanskelige situation, russerne befinder sig i med atomaffald, hvor russiske atomdrevne ubåde nærmest er vendt halvvejs rundt. Her er det største problem virkelig atomaffald, og det ser stærkt foruroligende ud. Man har oprettet et forskningscenter oppe ved Kirkenes, og dér sagde de egentlig noget interessant, synes jeg, nemlig at det var klart, at atomaffald var et stort miljømæssigt problem på lang sigt, men at det, der virkelig var et problem på kort sigt for det globale miljø, var atomprøvesprængninger på grund af effekten.

Derfor vil jeg sige, at det er af stor vigtighed, at man får stoppet disse sprængninger hurtigst muligt – ikke blot af miljømæssige grunde, men også som udtryk for, at man ønsker en mere fredelig verden i det hele taget. Derfor kan Venstre altså støtte Danmarks ratificering af et atomfattende forbud mod atomprøvesprængninger.

Frank Dahlgaard (KF):

Da mit partis ordfører, hr. Per Stig Møller, ikke kan være til stede, skal jeg sige følgende på hans vegne:

Det Konservative Folkeparti tilslutter sig dette forslag om et altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger. Vi er også tilfredse med, at Danmark bidrager til, at verden kan verificere, om disse sprængninger finder sted. Vi vil blot sikre os, at Grønlands hjemmestyre er indforstået med, at stationerne skal ligge på Grønland, og jeg vil derfor spørge ministeren, om han kan bekræfte, at det grønlandske hjemmestyre er blevet spurgt og har sagt ja.

Anni Svanholt (SF):

Da SF's ordfører, hr. Steen Gade, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne fremføre følgende:

SF anser det for vigtigt, at Danmark hurtigt ratificerer traktaten, bl.a. for på den måde at lægge pres på de lande, der ikke har tiltrådt traktaten – specielt Indien og Pakistan – og også selv om Danmark ikke er blandt de 44 lande med potentiale til at fremstille atomvåben, hvis ratifikation kræves, for at traktaten kan træde i kraft.

Spørgsmålet er i stedet, hvorfor regeringen har ladet den ligge så længe. Efter det oplyste kunne den danske ratifikation have været foretaget for to år siden. Det er faktisk flovt, at vi er så sent ude.

Det får mig til at benytte lejligheden til at spørge, om der ligger andre vigtige traktater og konventioner og samler støv i ministeriet.

SF opfordrer til, at Udenrigsministeriet får gjort rent bord samt for fremtiden får sikret en prompte fremsættelse af alle internationale traktater til ratifikation i Folketinget. Det burde være en selvfølge i et land, der så stærkt argumenterer for stærkere internationale spilleregler.

Målestationernes opgradering er endnu ikke påbegyndt. Vi opfordrer til, at det sker så hurtigt som muligt.

SF vil medvirke til en hurtig udvalgsbehandling.

Klaus Kjær (DF):

Da Dansk Folkepartis ordfører på området, fru Pia Kjærsgaard, ikke kan være til stede, skal jeg til forslaget fremsætte følgende bemærkninger:

Dette beslutningsforslag er hurtigt at tage en beslutning til. Selvfølgelig skal Danmark ratificere De Forenede Nationers traktat om et altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger. Spørgsmålet er blot, hvornår denne traktat overhovedet kan forventes at træde i kraft. Ministeren ved det tilsyneladende ikke, men vi er da positive over for forslaget alligevel.

Det kommer også til at koste flere penge, at vi siger ja til de to målestationer, men de penge må jo så bevilges.

Da placeringen sker i Grønland, må det formodes, at grønlænderne ikke blot har haft traktaten til gennemsyn, men at de også har godkendt, at Danmark skal have disse to målestationer i Grønland.

Til sidst vil jeg udtrykke håb om, at de sidste lande, der endnu ikke har ratificeret eller undertegnet traktaten, også snart gør det, så et verdensomspændende forbud mod atomprøvesprængninger bliver en realitet.

Jørgen Estrup (RV):

Historisk er der en lang tradition for enighed i Folketinget om den danske politik på a-våbenområdet; en politik, hvor vi har afvist a-våben på dansk territorium. Derfor er det også naturligt, at vi er tidligt ude omkring ratifikationen af det altomfattende forbud. Og derfor hilser vi fra radikal side velkommen, at det sker nu.

Der er brug for, at vi lægger pres på de lande, som stadig væk mener, at det er vejen frem at foretage forsøg med a-våben, og at det er en del af udenrigspolitikken for de pågældende lande. Det bør ikke være accepteret på nogen led, og de bør presses det bedste, vi har lært. Det kan vi gøre gennem vores egen ratifikation.

Dernæst er det selvfølgelig oplagt, at det at forhindre spredningen er et helt afgørende formål. Det er svært at acceptere for nogle af de pågældende lande, at de skal afstå, når der stadig væk findes a-våbenmagter blandt de større og mere velhavende lande.

Derfor er der en gensidig forpligtelse, som jeg synes vi skal huske, og som også ligger i den forhandling, der var omkring det altomfattende forbud, nemlig at sigtet, målet, faktisk er en afskaffelse af a-våbnene. Der ligger en forpligtelse på de store velhavende lande også i den sammenhæng, og det er måske en del af forudsætningen for, at de nye magter som Indien, Pakistan eller andre faktisk kan acceptere og bringes til at forstå, at de skal afstå.

Men fra radikal side er vi meget tilfredse med, at vi nu får ratificeret fra dansk side.

Jette Gottlieb (EL):

Da vores ordfører, hr. Søren Søndergaard, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne fremføre følgende:

Enhedslisten kan selvsagt støtte forslaget. Vi har altid arbejdet for det, samtidig med at vi går ind for en total afskaffelse af atomvåben som sådan.

Det nuværende forslag har desværre ikke opbakning fra alle FN's medlemslande, og f.eks. har Indien jo stemt imod forslaget i FN, da det blev vedtaget af generalforsamlingen i 1996.

Det har selvfølgelig specielt betydning, fordi Indien er et af de 44 lande, som enten er i besiddelse af atomvåben eller skønnes at have kapacitet til hurtigt at kunne producere dem, og det forudsættes jo, at alle disse underskriver traktaten, før den kan træde i kraft.

Enhedslisten støtter selvfølgelig ikke Indiens synspunkt, men det er jo oplagt, at Vesten må være selvkritisk om årsagen til det. Vesten har ikke været villig til at arbejde for afskaffelse af atomvåben som sådan, men primært arbejdet på at begrænse antallet af atomvåbenførende lande. Oplagte lande som Indien, Pakistan og Kina har kritiseret Vesten for denne politik og hentet argumentation for deres egen udvikling af atomvåben her.

Vi håber alligevel, det kan lykkes at overtale Indien til at undertegne FN-traktaten, men er selvfølgelig også nysgerrig efter en vurdering af, hvornår det kan ske, at den træder i kraft.

Thorkild B. Fransaard (FP):

Fremskridtspartiets ordfører er ikke til stede, men jeg kan sige på Fremskridtspartiets vegne, at vi tilslutter os det her beslutningsforslag. Jeg vil samtidig tilslutte mig de ordførere, der har sagt, at Danmark igennem de kanaler, der er mulige, lægger pres på de resterende lande, så de også tilslutter sig det her forslag.

Ole M. Nielsen (KRF):

Også her er jeg stedfortræder, og jeg kan sige, at Kristeligt Folkeparti betragter det her som en vigtig sag. Indiens og Pakistans atomprøvesprængninger i maj måned understregede dette.

En hurtig dansk ratifikation kan forhåbentlig være med til at øge presset på de to lande. Derfor bifalder vi regeringens forslag og gør det med stor glæde. Vi er også positive over for, at

Danmark kan være med til med to målestationer i Grønland at sikre, at traktaten overholdes, når engang den får lov at træde i kraft.

Så kan jeg ikke lade være med at udtrykke min glæde over, at sådan fire på hver sin vis ganske betydningsfulde forslag kommer til at virke som helt små sager her i Folketinget, fordi vi er enige om det. Det er fantastisk.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg vil gerne knytte an til hr. Ole M. Nielsens bemærkning. Jeg er meget enig. Det er sådan set meget væsentlige forslag, vi har behandlet her, og jeg glæder mig også over, at vi har kunnet finde så stærk tilslutning. Det gælder jo også dette forslag.

Lad mig sige til de ordførere, der har rejst spørgsmål, først til hr. Dahlgaard, at de reaktioner, vi har fra Færøerne og Grønland, har været positive. Lad mig sige til fru Anni Svanholt, at når vi først nu får dette forslag til behandling, så er det, fordi valget i foråret kom i vejen for en færgdiggørelse i sidste samling.

Vi er i meget god tid. Vi vil være blandt de første, der ratificerer, sådan skal det selvfølgelig også være. Danmark er traditionelt meget hurtigt til at ratificere de aftaler, vi indgår. Hvis jeg må minde om, at det også gælder f.eks. Amsterdamtraktaten. Vi var nr. 4 til at ratificere efter folkeafstemningen. Sådan skal det selvfølgelig være.

Hvad angår fru Gottliebs bemærkning om Indien, så har jeg personlig svært ved at finde nogen god undskyldning for den politik, Indien indledte med prøvesprængninger, og jeg synes også, at man kan se af den debat, der er fulgt i Indien, at det er en beslutning, der nu fører til stærk debat og kritik fra oppositionen mod den indiske regerings beslutninger.

Danmark har igennem årene med bred tilslutning her i Folketinget arbejdet aktivt for en traktat, der forbyder atomprøvesprængninger. Danmark var blandt de første til at underskrive, da traktaten blev åbnet for undertegnelse den 24. september 1996, og det er vigtigt, at Danmark også er blandt de første til at ratificere. Det er et godt signal. Jeg takker for Folketingets tilkendegivelse.

De Forenede Nationers traktat om et altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger er kun én af flere internationale aftaler, der skal hindre spredning af atomvåben og sikre kontrollen med masseødelæggelsesvåben. Jeg vil nævne aftalen om ikkespredning af atom-

våben, den såkaldte NPT-traktat fra 1968, forlænget på ubestemt tid i 1995. Jeg vil nævne konventionen om kemiske våben, som Folketinget ratificerede i 1995, og nu denne traktat.

Men der er behov for mere.

På nedrustningskonferencen i Genève blev man i august i år enig om at begynde forhandlinger om et forbud imod produktionen af spalteligt materiale; det er selvfølgelig også noget, vi skal støtte fra dansk side. Endemålet er, som nævnt af flere ordførere, den fuldstændige afskaffelse af atomvåben.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Grete Schødt):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Grete Schødt):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af Folketinget Helle Degn har meddelt mig, at hun på grund af udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i Tinget i mindst 7 dage, hvorfor hun anmoder om orlov, jf. Folketingets forretningsordens § 41, stk. 3, litra a, fra og med den 29. oktober 1998, og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 27. oktober 1998 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kommende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 20.32

Her er optrykt undervisningsministerens afsluttende tale ved behandlingen af F 2, der skulle have stået på side 350.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg skal kun give en kort bemærkning i forhold til spørgsmålet om folkeskolens stilling.

Som jeg ser folkeskolen, er den jo grundlaget for al øvrig uddannelse i det enkelte menneskes liv. Men jeg tror, det er afgørende, at vi ser det på den måde, netop som en grunduddannelse. Og uanset om man tager en uddannelse lige efter folkeskolen, eller om man venter nogle år, måske endda mange år, er det afgørende, at man har mulighed for at vende tilbage til uddannelsessystemet i forhold til den grundskole, man har fået.

En mesterlære er faktisk også en uddannelse, endda en meget højt kvalificeret uddannelse, hvor man tilegner sig færdigheder og viden, som er afgørende for at kunne begå sig inden for den faglighed. I forhold til det at være selvstændig må vi jo nok indrømme, at det i dag også kræver en række kompetencer, som man ikke kun kan tilegne sig i folkeskolen. Det kræver også andre ting, hvis man skal kunne begå sig.

Desværre viser det sig jo, at de selvstændige, som går nedenunder og hjem, typisk er dem, som starter på deres egen virksomhed lige efter deres uddannelse, hvor det mange gange er godt at skaffe sig en erhvervs-mæssig erfaring, inden man går i gang, sådan at man kender branchen, man kender faldgruberne, man kender administrationen og andre ting.

Jeg tror, det er væsentligt, at vi indser, at det samfund, som vi allerede har set betydelsen af, kræver uddannelse til alle, men det kræver, at vi forstår uddannelse på en anden måde, end vi måske har gjort tidligere, og at vi især forstår uddannelse som noget, der kan være meget andet end bøger og klasselokaler. Det kan jo også være praktik; det kan være anskuelighedsundervisning; det kan være forsøg; det kan være IT; det kan være ting, som vi ikke kan forestille os i dag, men som vi bliver nødt til at forske i, sådan at vi kan opfylde det, som jeg tror der er enighed om, nemlig at give den enkelte mulighed for at udfylde sit potentiale, få sit talent brugt og give muligheder også for dem, som måske for 10-20 år siden blev anset for håbløse i forhold til uddannelsessystemet. Det er afgørende, at også de kan yde et bidrag til vores samfund.

I forhold til det er den sidste ting, jeg vil sige noget om, spørgsmålet om vejledningen. Jeg tror, det er afgørende, at vores vejledning af de unge begynder tidligt, men også at den begynder bredt.

Selvfølgelig kan man ikke forvente, at børn i 5.-6. klasse kan træffe et forpligtende uddannelsesvalg. Men de kan møde den verden, som ligger uden for skolen, og de kan møde den verden, som ligger efter skolen, som et perspektiv for de ting, de i øvrigt lærer. Jeg tror, det først er i 8. klasse, man kan begynde at tale om noget, som er en egentlig individuel uddannelsesplan, som rækker ud over folkeskolen.

Jeg tror dog, det er vigtigt, at uddannelserne opfatter sig selv som åbne i forhold til det omgivende samfund, det være sig både de demokratiske aspekter og de erhvervs-mæssige aspekter på uddannelserne. Hvis det skal være grundlaget for vores samfund, skal det også være en del af vores samfund.